

Forskningspolitiskt nyhetsbrev från Nationella sekretariatet för genusforskning
med perspektiv på genus och forskningspolitik

Leijonborg lovar stå upp för genusforskningen

Genusforskningens prioriterade medel finns kvar även efter den kommande höstens forskningsproposition. Den prognosen ger högskole- och forskningsminister Lars Leijonborg. I en intervju

för Genusperspektiv säger ministern att även om pengarna har varit ifrågasatta under hela den nuvarande regeringens tid vid makten så utgår han från att den nuvarande överenskommelsen består

och att genusforskningens pengar kommer att vara kvar. Han lovar också att tillvarata genusforskningens intressen i arbetet med forskningspropositionen.

SIDAN 2

Foto: Marie Swartz

Caroline Sutton, sociolog och publicist, tror att Open Access kan underlätta kvinnors nätverkande.

Lärosäten tillmäter genus strategisk konkurrenskraft

En tredjedel av Sveriges lärosäten med rätt att utfärda forskarexamen ser genusperspektivet som strategiskt viktigt i framtidens forskning. Det visar en genomgång av skrivelserna inför forskningspropositionen. **SIDAN 3**

Kvinnliga forskare har mycket att vinna på Open Access

Akademiens kvinnor hör till de stora vinnarna på en övergång till Open Access, det vill säga att forskarnas resultat blir fritt elektroniskt tillgängliga för alla. Det menar sociologen och publicisten Caroline Sutton. **SIDAN 4**

Jämställdhetsperspektiv i genusforskningen

Efter 1990-talets fjärande av genusforskningen gentemot jämställdhetsarbete och jämställdhetsforskning ser vi behovet av att återknyta ett kritiskt jämställdhetsperspektiv till genusforskningens resultat och praktik, skriver Ulf Mellström på Debatt. **SIDAN 7**

Är det fult med opinionsbildning?

I debatten om myndighetsuppdrag har det framförts att det inte är förenligt med statlig förvaltning att bedriva opinionsbildning. Ändå har ett stort antal statliga myndigheter detta inskrivet i sitt uppdrag – till dessa hör Nationella sekretariatet för genusforskning. Ännu fler myndigheter bedriver i praktiken opinion inom ramen för sin informationsskyldighet. Detta har bland annat utretts av 2006 års förvaltningskommitté, som nu kommit med ett delbetänkande.

Förvaltningskommittén ser inte lika negativt på myndigheters opinionsbildning som kritikerna i debatten. Kommittén framhåller att man måste bli tydlig med vad man menar med opinionsbildning. Termen skall reserveras bara för sådan verksamhet som syftar till aktiv och avsedd åsiktspåverkan av en extern mottagares kunskaper, attityder och beteenden. Man kan inte som tankesmedjan Timbro diffust utpeka "allmänt idéarbete" hos myndigheter och fördoma det som politiskt önskat.

Med kommitténs striktare definition blir myndigheternas opinionsbildande verksamhet något som ligger inom myndigheters allmänna informationsuppdrag – ett instrument för att genomföra statsmakternas beslut. Med kommitténs avgränsning av opinionsverksamhet blir den betydligt mindre ekonomiskt omfattande än vad Timbro påstod i sin utredning, även för de myndigheter som har opinionsbildning inskriven i uppdraget. Kommitténs slutsats i opinionsfrågan är att ingen av de undersökta myndigheterna överskrider sitt informationsuppdrag och inte heller den ekonomiska ram som är rimlig för detta ändamål.

Anne-Marie Morhed

Föreståndare för Nationella sekretariatet för genusforskning

"Jag utgår från att pengarna blir kvar"

Sveriges genusforskare kan dra en liten, lättadens suck. För även om integrering av genusperspektiv är struket ur Vetenskapsrådets instruktion från regeringen, så blir de prioriterade genuspengarna sannolikt kvar. Det beskedet ger högskole- och forskningsminister Lars Leijonborg, som lovar att tillvarata genusforskningens intressen i arbetet med den kommande forskningspropositionen.

Från och med årsskiftet har Vetenskapsrådet, VR, inte längre regeringens uppdrag att främja integrering av genusperspektiv. Det framgår av 2008 års regleringsbrev där den tidigare målformuleringen "Genusperspektiv skall finnas i den forskning där det är möjligt" är struken. Formuleringen är principiellt felaktig, kommenterar högskole- och forskningsminister Lars Leijonborg förändringen.

– Vi har jobbat ganska mycket med frågan om hur man ska stödja genusforskningen och hur man ska uttrycka strävan mot jämställdhet i olika måldokument. Det förekommer ingen annan styrning av forskningsperspektiv i regleringsbrevets inledande punkter och forskare måste ha långtgående frihet att själva bestämma sina perspektiv.

Ökade anslag

Men, påpekar Leijonborg, även om passusen om integrering av genusperspektiv har strukits så bibehålls och ökas anslagen till genusforskning. I den budget som regeringen fastställt för VR framgår att även under 2008 finns pengar avsatta särskilt för genusforskning. Minst 22 miljoner av forskningsrådets samlade medel skall användas till att finansiera genusforskning. Och genuspengarna kommer enligt Leijonborg sannolikt att finnas kvar även efter forskningspropositionen nästa höst.

– Pengarna har varit ifrågasatta under hela den borgerliga regeringsperio-

den, men under både 2007 och 2008 så har de ju varit kvar och jag utgår från att det som vi i regeringen har kommit överens om för 2008 blir bestående och att de specialdestinerade pengarna till genusforskning blir kvar.

GP: Kommer du att tillvarata genusforskningens intressen i arbetet med forskningspropositionen?

– Ja självfallet. Jag har sagt i riksdagen att jag tycker att den svenska genusforskningen på många sätt är bra och att den tillför ett viktigt perspektiv.

Växande genuskompetens

Inom VR:s genuskommitté är man inte särskilt förvånad över att främjandet av genusperspektiv strukits ur instruktionen.

– Det är ganska logiskt utifrån de signaler som regeringen sänt ut om att man vill undvika prioriterade områden. Men det påverkar inte hur man på VR internt förhåller sig till genusfrågorna och det är det viktigaste, säger Britta Lundgren, ordförande för VR:s genuskommitté.

Förändringen i instruktionen medför att de så kallade genuskryssen försvinner, men detta skall kompenseras genom ett alternativt system, där ansökningar med genusperspektiv identifieras via ett sökordssystem.

Och Lundgren har viss tillförsikt för genusperspektivets framtid inom VR. Allt fler bedömningsgrupper har en god intern genuskompetens och Genuskommitténs kunskap har under de senaste åren blivit alltmer eftertraktad. En framtida möjlig förändring är att ämnesråden kommer att få större frihet att formulera vad ett genusperspektiv innebär inom just deras område, men detta är, enligt Lundgren, inget negativt och hon ser ingen risk för att genusbegreppet urvattnas.

– Nej, det tror jag inte. Jag tror snarare att risken består i att man får en insnävning av forskningen om man ger en alltför tydlig definition av begreppet.

Text: Frida Lundberg

Lars Leijonborg

Britta Lundgren

Var tredje lärosäte ser genus som viktig konkurrensfördel

Flera av Sveriges universitet lyfter fram genusforskning och genusvetenskaplig kompetens som prioriterade områden under den kommande fyraårsperioden. Det visar en genomgång av lärosätenas forsknings- och utbildningsstrategier för perioden 2009-2012

Inför den kommande höstens forskningsproposition gav regeringen under förra året Sveriges universitet och högskolor i uppdrag att utarbeta forsknings- och utbildningsstrategier för de kommande fyra årens verksamhet. Strategierna skall bland annat beskriva de visioner om strategiska satsningar som lärosätet och Sverige bör främja för att öka sin konkurrenskraft inom forskningen i ett globalt samhällsperspektiv.

En genomgång av strategierna från samtliga 21 lärosäten med examensrätt för grund- och forskarutbildning (undantagen är Handelshögskolan i Stockholm, som inte skickat in någon skrivelse) visar att en tredjedel omnämner genusperspektivet som viktigt för framtida forskning. Några av dessa, Umeå, Linköping och Örebro, beskriver genusforskningen som ett av lärosätets starka eller prioriterade forskningsområden.

I strategin från Karlstads universitet formuleras målet att bidra till att "föra regionen till en frontposition internationellt vad avser genuskompetens bland de aktörer som arbetar med innovatio-

ner och utveckling inom olika typer av organisationer".

Sveriges Lantbruksuniversitet tillskriver genusförståelsen en "avgörande betydelse för hur forskningsfrågorna formuleras, analyseras, tolkas och kommuniceras".

Iskrivelserna från två av Sveriges största universitet, Lund och Stockholm, lyser däremot genusforskningen helt med sin frånvaro, trots att dessa båda universitet rymmer några av landets största genusforskningssmiljöer.

Omkring hälften av lärosätena lyfter också fram vikten av en jämnare könsfördelning bland studenter och/eller lärare. Den kanske skarpaste skrivningen står Umeå universitet för. Universitetet har en uttalad ambition att under perioden öka antalet kvinnliga professorer från nuvarande 20 till 30 procent. "Universitetets stöd kommer inte att ske i form av speciella tjänster för kvinnor, utan ambitionen är att ... excellensbidrag och framför allt forskningsstöd till unga forskare – i öppen konkurrens ska gynna kvinnor i karriären genom att proportionellt fler bidrag mot andel sökande fördelas till kvinnor."

Genusforskarförbundets prioriter

Även Sveriges genusforskarförbund och Nationella sekretariatet för genusforskning har gjort skrivelser inför den kommande propositionen.

Genusforskarförbundet pekar på fyra åtgärder för att säkerställa en fortsatt positiv utveckling av genusforskningen: Prioritering av genusforskning via forskningsråden, genusmärkta tjänster, förstärkning av de genusmärkta institutionerna samt utveckling av infrastruktur.

Förbundet understryker också att en samverkan mellan genusforskning som egen disciplin och den ämnesintegrerade genusforskningen är ett måste för att framgång och expansion skall vara möjlig.

Breddat uppdrag

Även Nationella sekretariatet för genusforskning framför i sin skrivelse betydelsen av fortsatt prioritering av genusforskningen genom Vetenskapsrådets och universitetens fördelning av forskningsmedel, inte minst med tanke på genusperspektivets svaga representation inom exempelvis medicin och teknik. Sekretariatet ansöker också om ett breddat uppdrag för att även kunna utgöra informationsbrygga mellan jämställdhets- och genusforskningen och andra myndigheter, regering och riksdag när det gäller jämställdhets- och antidiskrimineringspolitik

– Genusforskning är inte bara en inomvetenskaplig angelägenhet utan rörer ett brett kunskapsintresse i hela samhället, kommenterar sekretariatets föreståndare Anne-Marie Morhed förslaget.

Text: Frida Lundberg

Nyligen fattade världen största forskningsfinansieringsbeslutet att den forskning de stöder ska publiceras så att den blir fritt tillgänglig för alla. Publicisten och sociologen Caroline Sutton, ser Open Access som ett sätt för akademins kvinnor att vinna ökat inflytande.

Open Access kan ge kvinnor större makt

Open Access, fri elektronisk tillgång till vetenskapliga resultat, vinner mark i den akademiska världen. Flera Open Access-publikationer har nu samma tyngd som etablerade traditionella tidskrifter, säger publicisten Caroline Sutton. Hon menar att kvinnliga forskare, världen över, är en av de grupper som har mycket att vinna på utvecklingen.

Skattebetalarna ska inte behöva betala för att ta del av resultaten av den forskning som de själva redan finansierar. Det är en av tankarna bakom utvecklingen av Open Access (i texten förkortat till OA).

I december 2007 fattade amerikanska kongressen beslut om att världens största forskningsfinansieringsinstitut, National Institutes of Health, åläggs att ge all-

mänheten fri tillgång till den forskning man stöder. Ungefär samtidigt beslutade även European Research Council, ERC, att samtliga bidragstagare ska publicera sina bidrag OA.

Caroline Sutton, disputerad i sociologi vid Uppsala universitet, lämnade för några år sedan sitt arbete på ett världsledande brittiskt förlag för att arbeta med utgivning och utveckling av OA. Hon är nu projektledare för ett projekt finansierat av Kungliga Biblioteket, som ska resultera i en elektronisk handbok med handfast information kring utgivningen av OA-tidskrifter.

Sutton anser att medvetenheten om OA har vuxit kraftigt bara under det senaste året.

– I början av 2007 när vi började ta kontakt med forskare för att tala om OA var det ytterst få som hade en aning om

vad det var. Men idag, bara ett år senare har åtminstone alla inom medicin hört talas om det. Inom samhällsvetenskapen däremot finns det däremot fortfarande en kunskapslucka att fylla.

Stigande prenumerationskostnader

Bakom utvecklingen mot OA ser hon huvudsakligen två starka drivkrafter. Inledningsvis var det bibliotekens uppror mot de kraftigt stigande prenumerationskostnaderna på vetenskapliga tidskrifter (förra året betalade Göteborgs universitetsbibliotek närmare 6 miljoner kronor för att få elektronisk tillgång till förlaget Elseviers vetenskapliga tidskrifter). Men det som enligt Sutton driver OA-utvecklingen framåt idag är en kombination av å ena sidan den teknologiska utvecklingen och de möjligheter som internet för med sig samt

en försiktigt positiv inställning bland vissa aktörer i förlagsbranschen å den andra.

Bland de argument som talar för OA finns att forskarna snabbare kommer ut med sina resultat. Flera studier visar också att artiklar som har publicerats OA får fler citeringar än dem som endast publicerats i traditionella tidskrifter.

Kvinnor har mycket att vinna

Caroline Sutton, som varit aktiv i kvinnofrågor både i Norge och på europeisk nivå, menar att förutom skattebetalarna och forskarsamhället i allmänhet så hör kvinnliga akademiker världen över till dem som har mycket att vinna på OA. Den kanske största fördelen har att göra med ökad synlighet.

– Vi vet att även om kvinnor i genomsnitt producerar färre artiklar än sina manliga kollegor så är de mer citerade. I kombination med att OA-artiklar inom samtliga discipliner citeras i högre utsträckning ger OA-publicering kvinnliga forskare maximerad genomslagskraft och spridning.

Dessutom, menar Sutton, ökar chansen att kvinnornas forskning når bortom akademin, till politiker och näringslivsrepresentanter, vilket i sin tur ökar möjligheterna att kvinnor rekryteras till positioner inom dessa sektorer.

Ytterligare en anledning för kvinnliga forskare att publicera sig OA är möjligheten att nätverka.

– Veldig ofta är det så att precis i det skede när kvinnor på allvar ska börja bygga upp sitt kontaktnät, komma ut på konferenser och föredra sin forskning så får man barn och då kan det bli lite svårare att resa. Men nu har vi också en virtuell verklighet där det kan vara möjligt att bygga upp ett nätverk. Vi kanske inte måste träffas face to face lika ofta som förr?

Att publicera sig OA kan också ses som en solidaritetshandling, vilken ger även kvinnor i utvecklingsländer tillgång till västvärldens forskning, menar hon.

Caroline Sutton vill också uppmuntra kvinnor att bli redaktörer. Den vetenskapliga publicistiska verksamheten domineras av män och genom att anta redaktörsrollen kan kvinnor både förändra maktstrukturerna i akademien och fungera som förebilder för unga kvinnliga studenter och forskare.

Enligt Sutton har även multidiscipli-

Open Access – så funkar det

För den som vill publicera sig OA finns tre alternativ. Det första är att forskaren publicerar sin artikel i en traditionell tidskrift, men också i ett öppet arkiv, antingen i en annan version än den slutgiltiga eller i den slutgiltiga versionen, men med en viss fördröjning.

Det andra alternativet är att publicera sig i en traditionell tidskrift som erbjuder ett "open option", vilket innebär att artikeln omedelbart blir fritt tillgänglig på nätet för alla.

Det tredje alternativet är att publicera sig direkt i en OA-tidskrift på nätet.

Men att publicera sig OA är generellt inte gratis. Den som väljer det andra alternativet ovan måste betala en, ofta mycket hög, avgift för rätten att göra sitt material fritt tillgängligt. Den som väljer att publicera sig i en OA-tidskrift direkt betalar istället en publiceringsavgift. Denna kan bekostas antingen av institutionen, forsk-

ningsfinansieraren eller annan aktör.

Vetenskapliga OA-tidskrifter tillämpar samma rigorösa peer review-process som de traditionella publikationerna.

För en översikt om OA se www.earlham.edu/~peters/fos/overview.htm.

Drygt 3000 kvalitetskontrollerade vetenskapliga tidskrifter finns tillgängliga i fulltext via söktjänsten Directory of Open Access Journals (www.doaj.org).

Berlindeklarationen innebär att kunskap ska vara fritt tillgänglig globalt. Organisationerna som skriver under deklARATIONEN förbinder sig bland annat att uppmanera forskare att publicera sina arbeten i enighet med principerna bakom OA, och att rekommendera att OA-publicering blir meriterande vid befordran av tjänster och vid bedömning vid tjänstetillsättning.

när forskning bättre förutsättningar i OA än i det traditionella systemet. Ett biblioteks prenumerationer är ofta baserade på efterfrågan från en viss institution där många forskare är intresserade av en viss tidskrift. När det gäller multidisciplinär forskning är forskarna ofta spridda över flera olika institutioner, vilket gör det svårt att bygga upp en tidskrift som är baserad på abonnemang.

Framtida krav från VR

På svenska Vetenskapsrådet, som under-tecknade Berlindeklarationen (se fakturata) 2005, bedömer man OA-publicering som ett sannolikt krav i framtida forskningsfinansiering. Flera utredningar har gjorts när det gäller öppen publicering, men flera frågestecken återstår fortfarande att rätta ut, exempelvis rörande finansieringen och upphovsrätten och jämfört med både Finland och Danmark ligger Sverige för närvarande efter i utvecklingen mot öppen publicering.

Bland forskare är inställningen till att publicera sig OA generellt mycket positiv, men många drar sig också för att välja bort de tunga etablerade tidskrifterna på grund att meritering och forskningsbidrag idag delvis grundas på vilka publikationer forskaren publicerat sig i.

Caroline Sutton förstår forskarnas oro, men menar samtidigt att en för-

ändring är på gång. Inom exempelvis medicin har fler OA-publikationer idag mycket stor tyngd.

Sutton tror också att över tid kommer impact-faktorn på tidskriftsnivå att försvagas.

– Redan nu pågår flera bibliometriska projekt för att utveckla system som istället mäter impact på artikel- och författarnivå, berättar hon.

Att vara strategisk i fråga om var man publicerar sig behöver heller inte automatiskt innebära att de mest prestigefyllda tidskrifterna är det bästa valet, eftersom en tidskrifts prestige kan förändras radikalt på bara några få år.

– Som ung forskare tror jag att man ska ställa sig frågan vem man vill vara i dialog med och sedan publicera sig på den arena där det är möjligt att skapa den dialogen. Så att jag blir citerad av dem jag vill ska citera mig. Då blir du synlig på ditt fält.

Vad ska då till för att OA ska få ordentligt genomslag? Vilar ansvaret på forskarna att välja att publicera sig OA eller handlar det om beslut på strukturell nivå?

– Jag tycker det är orättfärdigt att lägga ansvaret på de enskilda forskarna att ta ställning, säger Caroline Sutton.

– Det krävs att de offentliga instanserna gör ett tydligt val.

Text: Frida Lundberg

K:na i Nikk får ny betydelse
Nikk, som tidigare stod för Nordisk institutt for kvinne- och kjønnsforskning har fått ändrad innebörd och utläses från och med 1 januari i år Nordisk institutt for kunnskap om kjønn. Anledningen til namnbytet är att Nikk har ingått nytt kontrakt med Nordiska ministerrådet för 2008-2010. I det nya kontraktet är Nikks mandat ändrat så att verksamheten främst skall vara att fungera som ett kunskapscentrum för jämställdhet och genus i Norden. Beslutet är taget av de nordiska jämställdhetsministrarna.

Från och med årsskiftet tar även föreståndaren för Nationella sekretariatet för genusforskning plats i Nikks styrelse.

Tema Genus chef får professorskontrakt

Tillsammans med 30 andra professorer vid Linköpings universitet får professor Nina Lykke, chef på Tema Genus, ett så kallat professorskontrakt. Kontrakten, som går till de professorer som varit mest framgångsrika hos forskningsråden, är femåriga och garanterar ett fakultetsanslag på två miljoner kronor per år inklusive egen lön.

Kvinnliga forskare ger excellensbegreppet ris och ros

Den gängse uppfattningen om vad som gör en forskare "excellent" är delvis förlegad och tar inte hänsyn varken till balansen mellan arbets- och yrkesliv eller till icke konventionella karriärvägar, vilket är vanligare hos kvinnor. Metoderna för att mäta excellens, exempelvis grad av kreativitet och antal publicerade artiklar i vetenskapliga publikationer, är däremot relevanta. Det är resultatet av den webb-enkät som European platform of women scientists, EPWS, genomfört.

Slutsatsen av enkäten är att ett bredare och mer inkluderande excellensbegrepp dels skulle uppmuntra kvinnliga forskare att stanna i akademien, dels bidra till en mer nyskapande och mångsidig forskning.

Genusteori hjälper inte i jämställdhetsarbetet

Genusforskningen har haft stor betydelse för hur jämställdhetspolitiken utformats, men att i det praktiska jämställdhetsarbetet tala om jämställdhet i termer av makt tycks vara tabu.

Det framgår av en rapport som Nationell Temagrupp Jämställdhet ARGUS har gjort.

Rapporten *Jämställdhetssatsningar – I korsningen mellan genusteori och förändringsarbete* undersöker vilken forskning som har fått genomslag i det praktiska jämställdhetsarbetet så som det kommer till uttryck i projektansökningar och i intervjuer med jämställdhetsarbetare inom Europeiska socialfondens Equalprogram.

Resultatet visar att även om genusforskningen har spelat en avgörande roll i synliggörandet av diskriminering så undviker man, i det praktiska jämställdhetsarbetet, att använda sig av ett könsmaktsperspektiv, då detta kan orsaka konflikt. Istället för makt använder man mindre laddade benämningar och motiverar jämställdhetsarbete med

konsensusargument, att det leder till ett bättre liv för alla.

Rapportförfattarna har, i syfte att göra genuskunskapen brukbar, genomfört en inventering av kursutbudet vid Sveriges universitet och högskolor. Större delen av kurserna behandlar makt baserad på klass etnicitet och sexualitet, men endast ett fåtal kurser har fokus på den könsuppdelade arbetsmarknaden och förändringsarbete gällande genus och jämställdhet.

Begrepp som **genus system** och **könskontrakt** ger inga redskap för praktisk förändring, konstaterar rapportförfattarna och förordar dels genuskurser med en mer praktisk inriktning, dels tydligare koppling till arbetsmarknaden.

Text: Frida Lundberg

Fotnot. Rapporten kan läsas på www.ntgequality.se

Norge satsar på jämställdhetsforskning

Mer reflektion, både kring genus- och jämställdhetsteori. Det är prioriteringarna i norska Forskningsrådets programplan för de kommande fem årens genusforskning. Jämställdhet har i lägre grad än genusforskning uppfattats som ett teoretiskt fält och det är detta som man nu vill ändra på, enligt programplanen.

– Jämställdhet är viktigare än någonsin. Men debatten om jämställdhet har ofta handlat mer om politik än om teoriutveckling säger professor Unni Langås i programstyrelsen till informationscentret Kildens nyhetswebb.

I strävan mot en mer jämställd akademi har det norska Kunnskapsdepartementet inrättat ett jämställdhetspris som skall tilldelas det lärosäte som utför de bästa insatserna för att skapa balans mellan könen.

Text: Frida Lundberg

Första steget mot nya forskarskolan

Styrelsen för InterGenus, den forskarskola som Vetenskapsrådet gav klartecken i december, har haft sitt första sammanträde. Forskarskolan kommer inte att utlysa några doktorandtjänster, utan det sker på de lärosäten som ingår i samarbetet. Verksamheten inleds hösten 2008 och i planerna finns gemensamma kurser för doktorander vid de olika lärosätena.

Kurser som planeras i höst är bland annat en i transdisciplinär feministisk teori och metod i samarbete med Humboldtuniversitetet i Berlin, en av de fyra internationella parter som ingår. Det kommer också hållas en kurs kring Chandra Mohanty och en kring Gayle Rubin.

I styrelsen för InterGenus finns också representanter från nio svenska lärosäten.

Text: Jimmy Sand

Genusforskningens viktigaste utmaning

Nationella sekretariatet för genusforskning fyller tio år 2008. Sekretariatet inrättades bland annat som en följd av Ebba Witt-Brattströms utredning "Viljan att veta och viljan att förstå. Kön, makt och den kvinnovetenskapliga utmaningen i högre utbildning" 1996.

Flera olika åtgärder från statsmakternas sida skedde parallellt under 1990-talet. Inrättandet av sex genusprofessorer, FRN:s och sedermera VR:s öronmärkta medel till genusforskning, Brattströms utredning, beslut och inrättande av tema Genus vid Linköpings universitet och Genusforskarskolan vid Umeå universitet är några exempel. Den nationella

"Den kanske viktigaste frågan är genusforskningens relation till jämställdhetspraktik och jämställdhetsforskning."

mobiliseringen av genusforskningen har vidare lett till vad som förväntas kunna profilera nationell genusforskning i internationella forskarmiljöer via de tre utnämnda excellenscentra vid Linköpings/Örebro, Uppsala och Umeå universitet.

Revitalisera utgångspunkter

Det har varit ett bra årtionde men idag är det lätt att glömma bort att det föregicks av en lång kamp för att genusvetenskapen överhuvudtaget skulle accepteras inom akademien. Det är därför viktigt att återknytta till och revitalisera några av de emancipatoriska utgångspunkter som vi bär med oss inom genusforskningen.

Det är viktigt inte minst för att den intellektuella och utbildningspolitiska kartan ser annorlunda ut idag än för drygt tio år sedan och i slutet av 00-talet står genusforskningen inför nya utmaningar. Den kanske viktigaste frågan är genusforskningens relation till

Debatt

Vill du skriva en debattartikel som berör genusforskningens villkor? Skicka ditt inlägg till frida.lundberg@genus.se. Vi förbehåller oss rätten att av utrymmesskäl korta i texten.

jämställdhetspraktik och jämställdhetsforskning. Efter 1990-talets fjärmande av genusforskningen gentemot jämställdhetsarbete och jämställdhetsforskning ser vi behovet av att återknytta ett kritiskt jämställdhetsperspektiv till genusforskningens resultat och praktik.

Politiskt prioriterat nyttoperspektiv

Det sista årtiondets uppbyggande av en stark akademisk infrastruktur bör rimligtvis generera grunden för ett mer teoretiskt informerat jämställdhetsarbete. Kunskapsmassan och en större akademisk själv tillit gör att vi står redo för en sådan utmaning, inte minst då rådande politiska

vindar med all säkerhet kommer att prioritera ett pragmatiskt nyttoperspektiv och resultat inriktat jämställdhetsarbete. Här är det viktigt att arbeta både med en jämställdhetspolitik som dels inriktar sig på representativitet och dels på en destabiliserande jämställdhetspolitisk agenda.

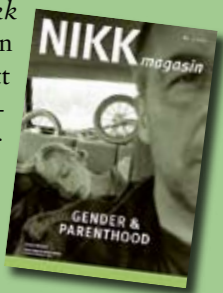
Det första innefattar demokratiska grundprinciper men det handlar inte bara om underrepresentativitet utan också hur marginaliseringsprocesser, inkluderings- respektive exkluderingsprocesser, fungerar både när det gäller kvinnor, män och sexualitet. En representativ jämställdhetspolitik bör rimligtvis bäras upp av en destabiliserande dito där kön som kategori ständigt kritiskt ifrågasätts. En kritisk jämställdhetsforskning utmanar oss genusforskare att ställa kritiska frågor som vad skall vi jämställa till?, vad har genusforskningen bidragit med i relation till samtida jämställdhetsdiskurser och vad kan genusforskningen bidra med i framtiden?

Det är dags att genusforskningen utmanas i efterdyningarna av den 'post-strukturalistiska' abstraktionens triumfer och frågor oss hur kan vi bidra bortanför mediala stereotypier och 'könskrig'?

Ulf Mellström, professor i genus och teknik och styrelseordförande för Nationella sekretariatet för genusforskning.

NIKK magasin rapporterar om världsunik mansproposition

I senaste numret av den nordiska tidningen *Nikk magasin* kan man läsa om att den norska regeringen under 2008 kommer att lägga fram världens första proposition om män och jämställdhet. Nikk magasin, som i det aktuella numret publicerar samtliga texter på engelska, uppmärksammar också den svenska regeringens satsning på jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag. *Nikk magasin* kan beställas gratis från www.nikk.uio.no.

Ny tidskrift om feministiska teknovetenskapliga studier

Teknovetenskapliga studier på Blekinge Tekniska Högskola har startat en webbaserad Open Access-tidskrift, *International Journal of Feminist Technoscience, IJFT*. Bland redaktörerna finns Lena Trojer, professor i IT och genusforskning.

– Traditionella vetenskapliga tidskrifter är alldeles för långsamma, säger Trojer. Vi vill bidra till en snabbare akademisk dialog och ett verktyg för snabbare kunskapsproduktion.

Tidskriften bygger på så kallad Open Peer Review, att andra forskare öppet kan diskutera en vetenskaplig artikel innan den betraktas som färdig.

Läs IJFT på <http://feministtechnoscience.se/journal/>.

Genus och jämställdhet i Europa och Mellanöstern

Nummer 2-3 2007 av tidskriften *Kvinder, Køn og Forskning* har temat Transnational experiences, Europe – Middle east. Vad betyder den ökande politiseringen av förhållandet mellan Europa och Mellanöstern för flyktingar och invandrare med bakgrund i Mellanöstern? Och hur navigerar de mellan olika uppfattningar av kön och jämställdhet i de två regionerna?

Kalendarium

11 mars 2008

Doktorand 08 är en konferens för dig som vill arbeta för mångfald, en god arbetsmiljö utan trakasserier och jämlika karriärvägar oavsett kön i akademien.

Uppsala

17 mars 2008

Fingret i ögat

Queera jämställdhetsarbetet! Lena Martinsson, docent på genusvetenskapliga institutionen, pratar om makt och understrukturer inom HBT-rörelsen och synliggör jämställdhetsarbetets utmaningar.

Göteborg

5 april 2008

Kurs om kvinnors rättigheter

Kursen belyser de internationella dokument som skyddar kvinnors rättigheter och staters skyldigheter att respektera dessa och förhindra kränkningar.

Stockholm

10 – 11 april 2008

Nordic Conference on Men's Health

Detta är den tredje nordiska konferensen om mäns hälsa. Den hålls på FORUM, Centrum för folkhälsa.

Stockholm

Mer information och fler arrangemang finns på

www.genus.se

Hur ska vi göra journalistiken jämställd?

Dagens svenska journalistik är inte jämställd. Vad kan man göra åt saken? Nationella sekretariatet för genusforskning är en av arrangörerna till en konferens om genus i medierna.

Fler män än kvinnor medverkar i medierna, nyhetsvärderingen är ofta könsstereotyp och "manliga" intressen som sportresultat får ett oproportionerligt stort utrymme. På en konferens vid Umeå universitet diskuterar forskare, studenter och yrkesverksamma journalister saken vid runda bord efter inledningar av forskare och journalister från redaktioner som försökt göra något.

Inledningstalare är journalisten, forskaren och aktivisten Colleen Lowe Morna från Johannesburg, Sydafrika. Moderator är Karin Alfredsson, gästprofessor i journalistik vid Umeå universitet.

Konferensen äger rum 22–23 april 2008.

Plats: Studion, Umeå Folkets Hus, Vasaplan, Umeå.

Konferensen är kostnadsfri men anmälan är bindande.

Obs! Antalet platser är begränsat. Vid fler anmälningar än platser kan för tur komma att ges åt yrkesverksamma journalister och journaliststuderande.

Anmäl dig till Nationella sekretariatet för genusforskning, Kajsa Ruuth (kajsa.ruuth@genus.se) eller telefon 031- 786 56 00 senast den 14 april 2008.

Arrangörer: Umeå universitet, Nationella sekretariatet för genusforskning, Västerbottens-Kuriren, SVT Nord, Sveriges Radio Västerbotten, Norra Västerbotten och Örnsköldsviks Allehanda.

Text: Jimmy Sand

Sekretariatets uppgifter

Nationella sekretariatet för genusforskning har till uppgift att främja svensk genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning.

Detta sker bland annat genom utredningsarbete, informations-spridning, konferenser och seminarier.

I Nationella sekretariatet för genus-

forskning uppgifter ingår bl a att:

- överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat,
- analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden, och
- arbeta för ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse.

Nationella sekretariatet
för genusforskning

Genusperspektiv utges av Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel 031-786 56 00. E-post sekretariat@genus.se. Webbplats www.genus.se. Genusperspektiv är gratis och kommer ut cirka sex gånger om året. Ansvarig utgivare: Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, tel 031-786 56 03, e-post anne-marie.morhed@genus.se. Referensgrupp: Kenneth Abrahamson, FAS, Tina Acketoft, riksdagsledamot, Anne Hammarström, professor i folkhälsovetenskaplig genusforskning, Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap, Anna Lundh, Högscoleverket, Nina Lykke, professor i genusvetenskap, Ulf Mellström, professor i genus och teknik, Anne-Marie Morhed, föreståndare, Camilla Norrbin, forskningshandläggare, Lena Olson, informatör, Annika Carlsson, riksdagsledamot, Magdalena Streijffert, riksdagsledamot, Lena Trojer, professor i IT och genusforskning, Majléne Westerlund Panke, Vetenskap & Allmänhet, FD Annika Olsson, Stockholms universitet, Kerstin Alnebratt, doktorand, Göteborgs universitet, FD Tora Holmberg, Uppsala universitet. Grafisk form: Daniel Burkhalter, E & B Reklambyrå AB. Tryckeri: Grafikerna Livréna i Göteborg AB. ISSN: 1652-3768. Upplaga: 4500. Prenumeration: Nätverkstan Ekonomitjänst, tel 031-743 99 05, e-post ekonomitjanst@natverkstan.net. Vik. red: Frida Lundberg, tel 031-786 56 01, e-post frida.lundberg@genus.se.